

MINERALIA

2/2026

Kivet • kivimuotoilu • kullankaivu

MINERALIA

Kivet • kivimuotoilu • kullankaivu

ISSN 2323-5071 (painettu)
ISSN-L 2323-5071 (nettijulkaisu)

Nro 2 | 2026 14. vuosikerta

KANSIKUVA:

Mosaikkikukka: terälehdet Viitaniemen topaasia, keskusta väyryneniittiä Viitaniemestä, varsi ja lehti aventuriinia Pohjois-Norjasta. Mosaikkikukka on upotettu visakoivusta kaiverrettuun taustalevyyn. Tekijä ja kuva: Joonas Hellevaara

TÄSSÄ NUMEROSSA

- 3** Pääkirjoitus: Kiviharrastuksen pitkä historia, Kari Kinnunen
- 4–7** Operaatio Uhlu – paluu kiviharrastuksen juurille, Pirjo Koski
- 8–9** Aartenetsijä Joonas Hellevaara, Liisa Hertell
- 10–15** Tulkaa Laihialle korukivijahtiin, Minna Kuusala
- 16–17** Kirjaesittely: Kun kivet elivät, Kari Kinnunen
- 18–19** Mikä kivi? Mineralian lukijoiden lähettämiä kysymyksiä
- 20–24** Vieraita USA:sta, Liisa Hertell ja Joel Dyer
- 25** Mineraalimurskeilla maalausta Kokkolassa, Liisa Hertell
- 26–27** Ivalossa järjestettiin Lemmenjoen konekaivun lopunajan valokuvanäyttely
Isomushippu avasi kultakesän 2026, Seppo J. Partanen
- 28–30** Timo Pyhälän kivitaidetta Maaemon syli -näyttelyssä, Liisa Hertell
- 31** Kiviä pengottiin toukokuussa Kangasalla

KATSO TULEVAT TAPAHTUMAT KOTISIVUILTAMME tampereenkivikerho.fi

KIVIPAJA

Osoite: Hepolamminkatu 26, Tampere.
Avoinna keskiviikko- ja torstai-iltoisin klo 17:30–20:30. Keskiviikkoisin paikalla on pajaisäntä Jukka-Pekka Lehtinen, puh. 040 7075958, jukka-pekka.lehtinen@kolumbus.fi
valvojana torstaisin Elina Marjola.
Heinäkuussa paja lomailee.

Pajalla on laitteet kivien sahaamiseen, pyörö- ja viistehiontaan sekä hopeatöiden tekemiseen.

KERHOTILAT

Esitelmälliset kivi-illat ja vapaamuotoiset kokoontumiset järjestämme nykyisin uusissa kerhotiloissa Ala-Raholassa. Osoite: Voionmaankatu 73, Tampere.
Tietoa tapahtumista ilmoitetaan kotisivuillamme ja sähköpostitse jäsenviestein.

MINERALIA-lehti

JULKAISIJA JA KUSTANTAJA:

Tampereen Kivikerho ry
info@tampereenkivikerho.fi
www.tampereenkivikerho.fi

PÄÄTOIMITTAJA:

Kari Kinnunen
karikinnu@gmail.com
puh. 044 243 5002

TOIMITUSSIHTEERI:

Liisa Hertell
liisa.hertell@kolumbus.fi
puh. 040 557 4700

TOIMITUSKUNTA:

Satu Hietala
satu.hietala@gmail.com

Toni Eerola
toni_eerola@hotmail.com

Seppo J. Partanen
seppojpartanen@gmail.com
puh. 050 512 1951

Lauri Karrakoski
lauri.karrakoski@gmail.com
puh. 050 339 5756

MINERALIAN TILAUKSET EI-JÄSENILLE

30 euroa / vuosikerta 2026
liisa.hertell@kolumbus.fi

ILMOITUSHINNAT:

koko sivu: 160 euroa
1/2 sivua (vaaka): 80 euroa
1/4 sivu (vaaka): 50 euroa
Ilmoitukset toimitussihteerille
liisa.hertell@kolumbus.fi

LEHDEN ILMESTYMINEN VUONNA 2026

nro 3 lokakuu
nro 4 joulukuu

ULKOASU JA TAITTO:

Liisa Hertell, LH Viestintä

PAINO: PunaMusta Oy

Tampereen Kivikerho ry:n hallitus vuonna 2026:

Liisa Hertell pj,

Akseli Palén kotisivut

Martti Mäkelä siht.

Jukka-Pekka Lehtinen (pajaisäntä)

Anna-Maija Rae vpj.

Henri Jokinen

Kiviharrastuksen pitkä historia

Lähes näköetäisyydellä yhdestä Suomen vanhimmista kivilautisista asuinpaikoista Lahden Ristolasta järjestetään vuosittain suosittu kivimessut Jokiniemen ravikeskuksessa. Asuinpaikka oli käytössä yli 10 000 vuotta sitten! Asuinpaikalle kuten nykyään kivimessuille tuotiin kiviä kaukomailta ja lähistöltä raakakivinä ja valmiina esineinä. Ennen tuotiin piikiviä nyt värikkäitä kalsedoneja. Miten nämä kiviharrastuksen vaiheet liittyvät toisiinsa? Vai liittyvätkö? Tätä olen miettinyt jo parikymmentä vuotta.

Arkeologian professorien Vesa-Pekka Hervan ja Antti Lahelman uutuusteoksesta Myyttinen pohjola: Matka elävien ja elottomien olentojen maailmaan sain mielestäni tähän vastauksia. Kirjassa syvennyttään kivilauden ohella myös nykyisten kiviharrastajien toimintaan.

Kirjoittajien mukaan kiviharrastuksessa heijastuu ikivanha maailmankuva, jossa animistinen luontosuhde ja perinteet ovat siirtyneet moderniin maailmaan. Teoksessa moderni ajattelu ei näyttäyty pelkkänä teknisenä tai

tieteellisenä keräilynä, vaan myös syvällisempänä tapana kokea ja aistia ympäristöä. Kirjan keskeiset tulkinnat ja luonnonuskon heijastumat modernissa kiviharrastuksessa voidaan tiivistää seuraaviin näkökulmiin.

Muinaisessa Pohjolassa kivet, puut ja eläimet nähtiin elävinä toimijoina, joiden kanssa ihmiset olivat vuorovaikutuksessa. Modernien kiviharrastajien tapa kiinnittää huomiota kivien ja kallioiden muotoihin, aistittavaan tunteeseen (kuten sileyteen tai painoon) sekä niiden tarjoamiin elämyksiin, kantaa mukanaan tätä samaa ikaikaista kokemusta. Kivet eivät ole harrastajallekaan pelkkää ”kuollutta materiaalia”, vaan niihin liittyy vahva kokemuksellinen ja jopa vuorovaikutteinen suhde.

Kirjoittajien ajattelussa kiviharrastajakin määrittäyty suhteessa ympäristöönsä eikä ole siitä erillinen. Luonnossa liikkuminen ja kivien etsiminen ovat keinoja purkaa modernia länsimaista vastakkainasettelua ihmisen ja luonnon välillä. Kiviharrastus pakottaa ihmisen katsomaan maata ja maisemaa tarkasti, mikä herättää eloon muinaisen tavan lukea maastoa ja sen merkkejä.

Poikkeuksellisen muotoiset kallioseinämät ja lohkarit on kivilaudella koettu Pohjolassa pyhinä tai yliluonnollisina. Vaikka moderni ihminen ymmärtää jollain tasolla kivien geologisen synnyn, kiviharrastukseen kumminkin liittyy usein samanlaista kiviin ja kallioihin lumoutumista. Kiven löytämisessä on edelleen magian ja utopian tuntua, ja kauniit tai erikoiset mineraalit sekä kivet herättävät meissä samanlaisia esteettisiä ja emotionaalisia reaktioita kuin esivanhemmissamme tuhansia vuosia sitten.

Teos siis osoittaa, että vaikka elämme tieteellisessä ja teollistuneessa yhteiskunnassa, ihmisen sisäinen tarve kokea eloton luonto merkityksellisenä, elävänä ja myyttisenä ei ole kadonnut minnekään – se vain kanavoituu modernien harrastusten kautta.

Kari Kinnunen
Päätoimittaja

Käsityön laatu oli kivilaudella ihailtavaa nykyisten kiviharrastajien silmissä. Säkkijärven hirvenpää on eloisesti kuvattu nuori hirvi (1). Huittisten hirvenpään mallina on todennäköisesti ollut kuollut hirvenvasa (2). Hirvenpäisiä punaliusketikareita (3). Hirvenpäisiä puu- ja saviesineitä on säilynyt vähän löydöissä (4 ja 5). Kansallismuseon esihistorian näyttely.

Kuva: Kari Kinnunen

Huipulla tuulee sanoi Riku.

OPERAATIO UHLU – paluu kiviharrastuksen juurille

Toukokuussa kuuluu perinteisiin käydä Uhlun louhoksella ja ohitse puksuttava toukokuu ei muodostanut poikkeusta. Olin yhteydessä louhoksen omistajaan vierailun tiimoilta ja saimme visiitin järjestymään eräänä sunnuntaina. Lähdimme matkaan aamupäivällä. Odotukset eivät olleet järin korkealla, mutta jännitystä riitti. Se johtui lähinnä siitä, että puhelun aikana kävi ilmi, että murskaamisessa oli päästy jättekivikasalla kerrokseen, joka on sata vuotta vanhaa rääppikivimateriaalia!

Perillä Uhlussa oli sopivan pilvistä. Aurinko ei posottanut maastoa liian kirkkaaksi, mut-

ta oli pahuksen kylmä. Nappasimme ämpärin ja vyölaukut mukaan ja suunnistimme ensin jättekivikasalle. Kasalta löytyi pari erikoisempaa näytettä, joista toinen näytti järvmalmilta ja toinen samantyyppiseltä, mutta sisälsi myös peg-

matiittia ja aavistuksen jännittävän värisen sekä muotoisen savukvartsikiteen (keltainen). Lisäksi näytteessä oli rautaoksidia, joka toi sille painoa.

Kolmaskin morkula tarttui matkaan lähinnä painonsa vuoksi ja sen ulkonäkö oli myös kiehtova, sinertävän vihertäviä kiteitä kulki kiven pinnoilla ristiin rastiin. Äkkiseltään tuli mieleen diopsidi. Näiden tunnistus jää Joel Dyerin varaan.

Ergonomisia työasentoja.

Klassista Uhlua; savukvartsikiteitä ja punaista maasälpää.

Suureksi yllätykseksi eräässä sivukivessä oli myös aivan järjettömän violettia fluoriittia. Valitettavasti itse kivi oli niin suuri, ettei sitä ihmisvoimin liikuteltaisi, niinpä otin siitä kuvat. Olisin kovin halunnut sen kotiin, mutta... Lisäksi räppikasalla oli kalsiittia, jota on aiemmin löytynyt räjäytetystä kohdasta kallion päältä louhoksen sisäänkäynnin kohdalla. Takavuosina löytynyt ja suurta ihmetystä sekä spekulointia herättänyt vihreä kromidiopsidi (Tampereen kivikerhon vierailu Mineralia 4/2022) ei siis välttämättä ole pudonnut kenenkään taskusta, vaan alueella on ollut selkeästi karsiminaaleja, joissa diopsidi voi viihtyä. Talkkia ja rikkikiisua on vuosien aikana alueelta löytynyt, pienimuotoisesti toki. Kaikki tämä viittaa siihen, että kromidiopsidia on saattanut esiintyä Uhlussa joskus muinoin.

Louhoksen puolella kävimme lävitse seinämien alaosa, jonne rapisee talvisin kiteitä ylemmästä rapakivikerrosta-

masta. Kiinnitimme huomiota eräässä kerroksessa näkyvään maasälpäkiteeseen. Riku halusi kokeilla kaivamista, joten lähdimme käymään autolla hakemassa varusteita ja samalla tulisi vietettyä kahvitauko ja vietyä ensimmäiset näytteet autolle.

Ruokailun jälkeen Riku jatkoi kallioseinämän parissa ja allekirjoittanut kiipesi vastapäiseen rinteeseen, josta on väliin löytynyt hyviä kiteitä ja myös berylliä. Olin rinteen puolivälissä, kun alhaalta louhokselta kantautui hihkaisu ”ei voi olla totta!” Hyvä, etten kierinyt rinteitä alas innoissani. Mitä oli mahtanut löytyä? Rikulla ei ole tapana hihkua turhista. Seuraavaksi kantautui uusi hihkaisu ”no nyt täältä tulee Pike kide”. Poimin rinteestä muutamia mielenkiintoiselta vaikuttaneen kellertävän / kirkkaan näytteen mukaan ja suunnistin

*”Shakkiruutu”-
maasälpäkide.*

Onkalon avausta.

Kvartsin pinnalla oli ohut silaus sinertävää opaalia.

alas. Oli pakko käydä katsomassa, mitä se aviomies hihkuu.

Ja kun pääsin Rikun luo, venähti itselläkin leuka polviin. Riku oli kuin olikin löytänyt kideonkalon. Hihkuminen oli löytöön verrattuna varsin maltillista. Onkalon sivussa oli kivinen lippa, jonne oli kokoontunut mukavasti saven peittämiä kiteitä, joissa näkyivät kidepinnat. Otin kännykän esille ja aloin dokumentoimaan löytöä. Hetken kaivamisen jälkeen oli sudennälkä, joten kävimme autolla juomassa kahvit ja syömässä eväät. Riku pinkaisi heti voileivän tuhoamisen jälkeen takaisin onkalolle. Kahvit se kehveli taisi juoda lennossa. Tosin, allekirjoittanutkin palasi halusta nähdä, mitä onkalosta tulee. Niinpä nautin rivakasti välipalan ja pinkaisin Rikun perään lailla pillastuneen hirven.

Onkalolla jatkoin dokumentointia kännykän kanssa. Riemunkiljahduksilta ei voinut välttyä, kerta toisensa perään rapakiven onkalosta tuli komeita savukvartsikiteitä. Erikoista oli se, että jopa kiteiden kärjet olivat osassa ehjiä, vaikka kallio oli saanut kestää ainakin kolme räjäytystä.

Suoraan onkalosta kaivettu saven suojaama kvartsi.

Kiteet olivat kasvaneet muinaisessa kaasutaskussa saven sisällä, joka oli suojannut niitä kuin pakkausmuovi särkyviä tuotteita Postin kuljetuksessa eli vain vähän kolhuja oli nähtävillä ;)

Ehdin vielä ennen kotimatkaa tutkimaan erään kohdan kalliosta, jossa oli ilmeisesti panos räjähtänyt jotenkin huonosti ja seurauksena itse onkalo lentänyt ilmaan ja kideonkalon tavara laskeutunut takaisin emokallion päälle seka-

Osa Uhlun saaliista.

Kidekärjet Uhlun kvartseissa olivat yllättävän ehjiä.

Kaksikärkinen kaksostunut savukvartsi.

laisena sepelikasana. Kiteitä oli jäänyt ehjäksi. Kiteet löytyivät samanlaisesta oudosta kasaantumasta kallion päältä kuin muinoin Varhokylästä ensimmäiset morion-kiteet. Kun pemmastin kasalla pipo vinossa (oli siis todella kylmä päivä) kasasta nousi kvartsikide. Mutta mitä kummaa, se oli kaksikärkinen! Myös kaksikärkisen kyljessä kasvoi kolmas kide. Löytynyt kide on yksi erikoisimmista Uhlusta koko aikana löytyneistä. Koska minulla ei ollut minigrip-pusseja mukana, päätin suojata kiteen kommandopipoon ja työnsin sen niine hyvineen taskuuni. Hetken päästä nyyttiä sai kaivaan uudestaan näkyville, koska kasasta nousi perä perään kauniita morion- ja savukvartsikiteitä, joiden kärjet olivat ihme kyllä ehjät.

Hommat Uhlussa saivat jatkoa, koska Rikun löytämään onkaloa emme ehtineet katsomaan kokonaan lävitse. Mitä yllättävää seuraavalla kerralla sitten löytyikään, se jää jatko-osassa luettavaksi. □

Parhaat kvartsit pestyinä.

Aartenetsijä

Joonas Hellevara

Teksti: Liisa Hertell, kuvat: Joonas Hellevara

Nilsiässä asuva Joonas Hellevara kerää luonnosta kaiken teoksiinsa tarvitsemansa kivimateriaalin. ”Aivan tavallisesta kivistä voi tehdä hienon korun”, hän sanoo. Kun poimii vaikkapa rannalta hieman pyöristyneen ja metamorfoituneen, tavallisen oloisen kiven ja sahaa sen halki, kiven sisältä saattaa tulla esiin vaikka kuinka upea väriloisto tai erilaisia kuvioita.

Suunnittelemaansa mosaiikkiteokseen Joonas sanoo tarvinneensa ainakin kolmetoista retkeä Viitaniemeen, jotta tarpeellinen määrä topaasia kukan terälehtiin löytyi. Isoja ja kiinteitä topaaseja siihen tarvittiin. ”Teos on rakentunut väyrysen (väyryneniitin) ympärille”. Kun kysyn, kauanko kukka-
taulun tekemiseen suunnittelusta valmistumiseen on mennyt aikaa, hän sa-

noo, että jos kaikki tunnit lasketaan, niistä tulisi kahdeksan kaksitoistatuntista päivää.

Joonas toivoisi, että hänen topaasi-aiheinen mosaiikkikukkansa, löytäisi paikan jostain museosta. ”Kun museoon tulee vieraita, he heti ajattelisivat mosaiikkikukan huomatessaan, että on pakko mennä katsomaan tarkemmin, mikä tämä on. Tavoitteena olisi pysäyttää ihminen sen ihmetyksen ääreen.”

” *Kaiken mitä teet, tee se rakkaudella!*

Joonas Hellevara

Joonas oppi kivenhionnan alkeet Hausjärven kivenhiojien kivipajalla Ryttylässä. Mentorina toimi Risto Rantala.

Joonas on suureksi osaksi itse oppinut kivenhioja eikä ole minkään kivi-kerhon jäsen. ”Kun eräs ystäväni näki kuinka alkeellisin menetelmin työstän kotona kiviä, hän osti minulle kivenhiontalaitteet.”

Paitsi kiviä, sitäkin enemmän Joonas harrastaa metallinpaljastinetsintää. ”Metallinetsintä tuli mukaan haaveesta löytää meteoriittia, taiteen tekeminen on se tärkein”, hän sanoo. ”Taidekäyttöön halusin löytää meteoriitin, mutta alkoikin löytyä hopeakoruja, merkkejä ja viitan solkia.”

”Pohjolan tähteä me etsitään”, Joonas sanoo, ”jos löydettäisiin Suomesta iso timantti, hiottaisiin se kuten Afrikan tähti – iso jalotopaasi.”

Mosaiikkikukka-teoksen tekemiseen Joonas Hellevaara on käyttänyt paljon rakkautta. Kukan terälehdet Viitaniemen topaasia, keskusta väyryneniittiä Viitaniemestä, varsi ja lehti aventuriinia Pohjois-Norjasta. Taustalevy, johon kivet istutettiin on visakoivua (yläoikealla). Lopullinen mosaiikkiteos vasemmalla.

Kyaniitin edessä olevat nökäreet Joonas löysi metallinpaljastimella Kutturasta. Kulta menee seuraavaan käsityöhön.

Väyryneniitti Eräjärven Viitaniemestä.

Topaasijäätelöä.

Metallinetsintäryhmällään Joonas ja kumppanit ovat toteuttaneet Youtubes-ta löytyvän, upean "Kalevan tulet" -videon. Se on tehty kalevalaistyyliin. Videon toteutus on kokonaisuudessaan Thomas Wirenin käsialaa. "Itse olin mukana etsijän roolissa", Joonas sanoo.

"Haluan tehdä suomen jalokivistä kuusiosaisen dokumenttisarjan, joka inspiroi ja saa ihmiset liikkeelle. Ihmettyksen äärelle, mitä kaikkea ympäristöstä voikaan löytyä. Muinaisista suomalaisista ei puhuta. Vain geologiaa."

Joonas haaveilee kuvata videolla niin kuin että kaikki olisi mahdollista. Aiheena kuvata muun muassa miten tehdä taidetta, miten työ valmistuu. Kvartsi olisi oma informatiivinen jaksos, ja sitten muinaiset suomalaiset jaksot, miten esimerkiksi Koli on muodostunut. Jos ihmiset ymmärtäisivät geologisen prosessin, mitä maaperässä on tapahtunut, miten se on muodostunut monista prosesseista. Mistä tiedetään että joku kallio on esimerkiksi 300 miljoonaa vuotta sitten muodostunut. Jakso myös väyryneniitistä. Viimeinen jakso olisi meteoriitti, löytyykö vai ei.

Surunpilaaja

"Kun annan surunpilaajan jollekin ihmiselle, tarkoitus on kertoa, että suruun voi jäädä, se ottaa vallan, jos jää suruun vellomaan." Joonas haluaisi tehdä shamanistisen esineen, jonka tarkoituksena on pilata suru. Tapahtunut ei voi muuttaa, vaan ottaa opikseen siitä.

Kuluttajaversio kuolemattomuudesta

"Teen niin hassun esineen, joka olisi geneettisen kaavan helmi", Joonas suunnittelee. Ovathan faaraot ja monet muutkin tavoitelleet kuolemattomuutta. "Minulla olisi tarkoitus tehdä kuluttajaversio kuolemattomuudesta. Ottaa vaikka pala kynsinauhaa tai jostain, josta saa geneettisen kaavan, sinetöidä se puiseen palloon, siihen päälle lehtikultaus. "Kvartsi olisi työssä tärkein osa, kullatun pallon päälle tulisi lasinen pallo, jossa geneettisen kaavan omistajan nimi ja milloin hän on elänyt." Lopuksi Joonas tallentaisi videolle, miten kaikki on tehty. □

Teksti ja kuvat: Minna Kuusala

TULKAA LAIHIALLE KORUKIVIJÄHTIIN

Paikka, mistä kuukiveä ja jopa kordieriittia voi löytää, on toiminnassa oleva kivimurskelouhos. Lupa kivien etsimiseen tulee kysyä omistajalta ja ilmoittaa ajankohta, jolloin kiviarrastajien on tarkoitus louhokselle mennä, jotta urakoitsija tietää ketä siellä on ja millä asioilla. Selvää on, että vierailusta ei muita jälkiä paikan päälle jätetä kuin korkeintaan kengän- ja renkaan jälkiä.

Louhoksella tulee liikkua turvallisesti ja asianmukaisesti varustautuneena. Kallion seinämät ovat jyrkkiä ja kallio on hyvin rikkonaista. Seinämien yläosissa on kielekkeitä, joista romahtelee ajoittain lohkareita alas, joten seinämien lähellä liikkuminen on hengenvaarallista!

Kuukivimonntu, näkymä tieltä nro 687 louhokselle.

- ↑ *Kuukiveä pegmatiitissa, kiteen pituus noin 20 mm.*
- *Kuukivi, raakapala, koko noin 15 x 25 mm.*
- ↘ *Kolme raakapalaa kokoluokka 5–8 mm.*
- ↓ *Hiottu kuukivi, mitat 8 x 5 mm.*

KUUKIVI

Murskelouhoksen kallioseinämästä Laihialta löytyy upeaa kuukiveä. Ottaen huomioon louhoksen käyttötarkoitus (murske), siellä esiintyy maasälvälle ominaista etenevää lohkeavuutta, ja siksi kuukivi on enimmäkseen rikkonaista. Täysin ehjät hyvälaatuiset

Murskelouhoksen kallioseinämästä voi löytää kordieriittia.

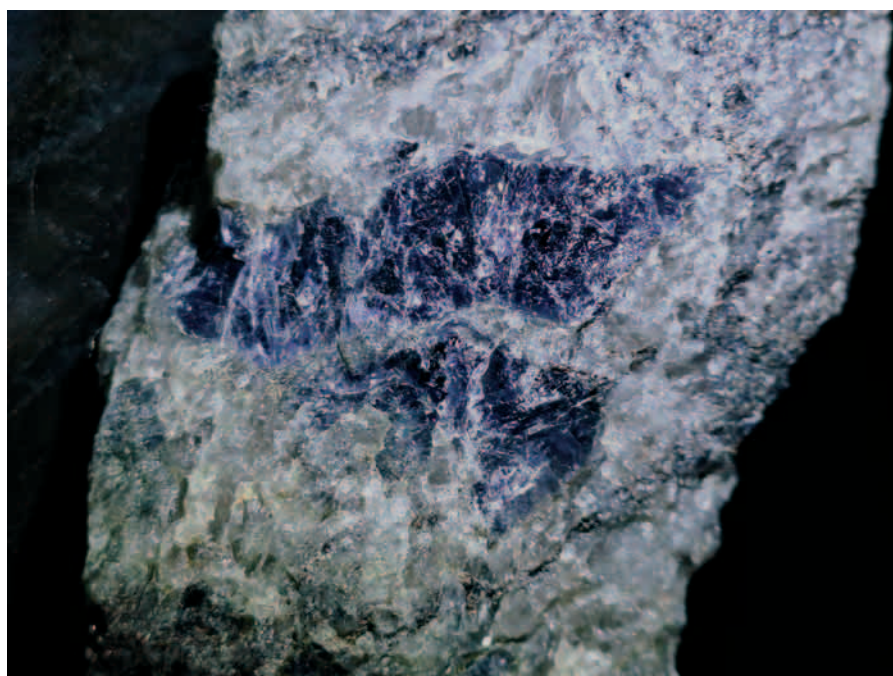
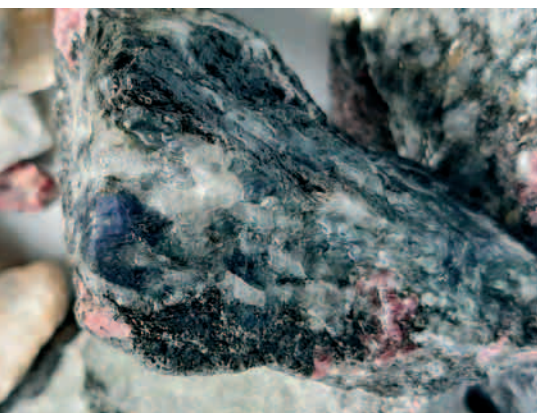
osuudet ovat kooltaan yleensä noin 5–10 mm luokkaa. Väriskaala on vaalean värittömästä siniharmaaseen, toisinaan jopa lähes mustaan. Laatu on parhaimmillaan kauniin maitomaisen läpikuultavaa. Jopa täysin lasinkirkasta voi löytyä. Sininen tai hopeinen hohto liukuu hiotun kiven pinnalla, teräväreunaista juovamaista kissansimää muistuttavaa valohohtoa ei alueen kuukivissä kuitenkaan esiinny.

KORDIERIITTI

Kordieriittia esiintyy louhoksella yhdessä granaatin kanssa. Kiteet ovat pää-

Kordieriittia pinseteissä, koko noin 10 x 10 mm.

↑ Kordieriittia sivukivessä, kiteen koko noin 10 x 10 mm. ↑ Kordieriittialue noin 30 x 10 mm

osin rikkonaisia, mutta parhaimmillaan lasimaisia ja kauniin sinisinä. Kooltaan ne ovat muutamista millimetreistä muutamiin senttimetreihin. Ehjiä hiontakelpoisia kohtia voi löytää isompien kiteiden sisältä.

GRANAATTI

Alueella esiintyy runsaasti myös granaattia, omanmuotoisina, mutta rikkonaisina kiteinä kiilleliuskeessa. Kooltaan granaatit ovat joistakin millimetreistä muutamia senttimetreihin. Ehjiä hiontakelpoista murua saattaa hyvällä onnella löytää isompien kiteiden sisältä. Pieniä punaisia granaattipilkkuja on paikoin kiilleliuskeessa niin runsaasti, että kivi itsessään on hyvin hauskan näköistä.

MUUTA MIELENKIINTOISTA

Louhokselta on löytynyt lisäksi muun muassa ruusukvartsia, sinikvartsia ja siniharmaata maasälpää. Erilaisia (tunnistamattomia) kiteitä ja ”kiillekukka-

Oransseja ja keltaisia kiteitä. Näytteen pituus 15 mm.

*Vibreä kite,
pituus noin
10 mm.*

Kidekukkanen, koko noin 3 mm.

sia”. Myös louhoksen päältä poistettua sorasta löytyy mielenkiintoisia kiviä näytteeksi tai hiottavaksi. □

RETKI LAIHIALLE KUUKIVEÄ ETSIMÄÄN

Tampereen Kivikerhon retki Etelä-Pohjanmaalle tehdään lauantaina 15. elokuuta 2026. Oppaana ja yhteyshenkilönä toimii Laihialla nykyisin asuva jäsenemme Minna Kuusala. Minna on ollut mukana Tampereen Kivikerhon toiminnassa jo kerhon perustamisesta (1986) lähtien. Hän on kivikerhomme pitkäaikaisin jäsen. Nykyään Minna kuuluu myös Lakeuden Kivikerhoon, jonka sihteerinä hän toimii.

Minna johdattaa meidät kuukivipaikalle, jossa on tarkoitus myös grillata makkaraa, sitten poiketaan matkan varrella Minnan löytämällä toisella paikalla josta myös kuukiveä löytyy. Sieltä jatkamme Kauhajoen Geopark-keskukseen tutustumaan muun muassa geologi Jukka Konnunahon kokoomaan mineraalinäyttelyyn. Viimeinen kohde on Lumikankaan sorakuoppa josta löytyy keltakvartsia. Retkellä tavataan myös muita Lakeuden kivikerholaisia, vanhoja tuttujaamme.

Tapaaminen Ylipään nuorisoseuratalon kulmilla, Jurvalle menevän tien nro 687 risteyksessä, jossa Minna on meitä vastassa 15.8. klo 12. Jatkamme siitä hänen johdolla soramontulle etsimään kuukiveä, kordieriittia ja muita mineraaleja. Paikka on toiminnassa oleva louhos. Lupa kivikerhon vierailulle kysytty ja saatu.

KIVIRETKEN OHJELMA

Retki tehdään omin autoin / kimppakyydein. Tampereelta pitää lähteä matkaan lauantaiamuna 15.8. noin klo 9:30. Jos tarvitset kyytiä Tampereen suunnasta, ilmoita Liisa Hertellille, puh. 040 557 4700.

1) KUUKIVIMONTTU LAIHIALLA

Kokoontuminen klo 12 Laihialla, Ylipään nuorisoseuratalon kulmilla, Jurvalle menevän tien nro 687 risteyksessä,

jossa Minna on meitä vastassa ja johdattaa jonkin matkan päässä olevalle kuukivimontulle.

Kuukivipaikalla ollaan parisen tuntia, siellä myös lounastetaan grillauksen merkeissä. Sen jälkeen siirrytään Kauhajoen Geopark-keskukseen, jossa meille on varattu tunnin mittainen opastus klo 15–16.

Kiviretken viimeinen kohde on Lumikankaan soramonttu. Sinne lähdemme Geoparkista klo 16 jälkeen.

Lumikankaalle menemme etsimään Keltakvartsia. Kuvat: Minna Kuusala

Lumikankaalta kuuleman mukaan löytyy keltakvartsia poimittavissa kuin perunoita ämpäriin.

2) GEOPARK-KESKUKSEN MINERAALINÄYTTELY

Kauhajoen Geopark-keskuksessa tutustumme Päivi Nummijoen johdolla upeaan mineraalinäyttelyyn. Mineraalit, kivilajit, meteoriiitit ja fossiilit ovat näyttelyssä esillä geologi Jukka Konnunahon kokoamassa systemaattisessa järjestyksessä. Nähtävillä on myös noin 3,5 miljardia vuotta vanha, Suomen kallioperän ja koko Euroopan unionin vanhin kivi, Siuruan gneissi.

”Kokoelma herättää miettimään syntyjä syviä. Se on taianomainen matka tippukiviluolista kallioiden kideonkaloihin, joka kannattaa kokea”, kerrotaan Kauhajoen kunnan sivuilla.

Geologisesti järjestettyjä mineraalinäyttelyitä on Suomessa esillä yhä harvenevassa määrin, joten Kauhajoen Geopark on kiviharrastajalle erityisen tärkeä tutustumiskohde. Muun muassa suomalaisista mineraaleista siellä on

esillä todella hyviä näytteitä.

Geologi Jukka Konnunahosta tulaaan tekemään Mineralia-lehteen henkilöjuttu.

Kauhajoen Geoparkissa on myös kaksi muuta näyttelyä, joihin tutustumme. Päänäyttely on ”Vuoristosta suomaaksi”, se kertoo maapallon geologisesta kehityshistoriasta, kuinka vuosimiljardien kuluessa muinaiset vuoret ovat ”sulaneet” laakeaksi maastoksi. Lauhavuori – Hämeen kangas sai vuonna 2020 arvonimen UNESCO Global Geopark. Arvonimi myönnetään alueille, joilla on kansainvälisesti arvokasta geologiaa.

Kolmas Geopark-keskuksessa oleva näyttely esittelee ITE-taidetta, jossa itseoppineet taiteilijat ovat hyödyntäneet taiteessaan metsän antimia ja ihmisten pois heittämää materiaalia.

”He luovat teoksiaan virallisen taidemaailman reunamilla, ammentaen polttavasta tarpeesta ilmaista itseään visuaalisesti ja kertoen samalla arjen eletyn elämän tarinoita”, kerrotaan Geoparkin kotisivuilla.

Kauhajoen Geopark-keskus sijaitsee Kauhajoen Kulttuuritalolla, käyntiosoite on Prännärintie 21, 61800 Kauhajoki

3) LUMIKANKAAN SORAMONTTU

Geoparkista jatkamme Lumikankaan soramontulle Lakeuden kivikerholaisen kera kuukiviä keräilemään. □

ILMOITTAUTUMISET

**Etelä-Pohjanmaan
retkelle Laihialle ja
Kauhajoelle 15.8.-26**

Ilmoittaudu torstaihin 6.8.2026
mennessä Liisa Hertellille, puh.
040 557 4700 tai sähköpostitse
liisa.hertell@kolumbus.fi.

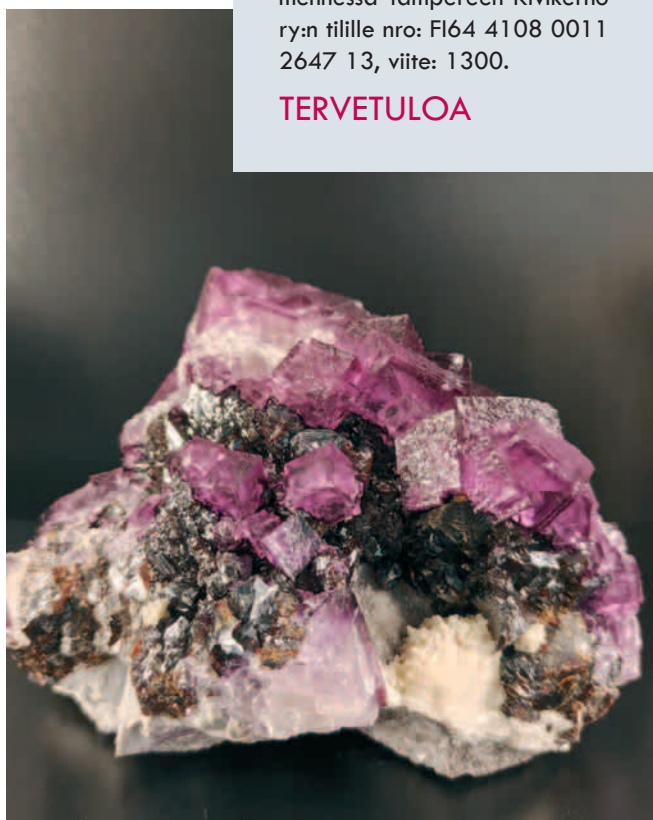
Koska Kauhajoen Geopark ei
elokuun puolivälissä ole avoinna,
olemme mineraalinäyttelyn
nähdäksemme ostaneet sinne
tunnin opastuksen klo 15-16.

Retken osallistumismaksu, joka
koskee Kauhajoen Geoparkia,
on 10 euroa/henkilö, tulee
maksaa tiistaihin 11.8.2026
mennessä Tampereen Kivikerho
ry:n tilille nro: FI64 4108 0011
2647 13, viite: 1300.

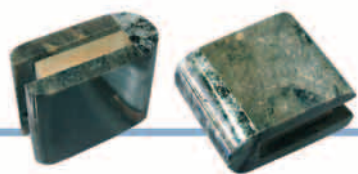
TERVETULOA

Vihreitä apatiittikiteitä Kanadasta. Kauhajoen Geopark. Kuva: Laura Autio

Violetteja fluoriittikiteitä Yhdysvalloista. Kauhajoen Geopark. Kuva: Laura Autio

Kun kivetkin elivät

Kiviharrastajalle ja geologian ystävälle maankamara näyttäytyy usein kemiallisina kaavoina, kide-
muotoina ja miljoonien vuosien aikana muodostuneina mineraalirakenteina. Olemme tottuneet vätämään tiukan rajan elollisen luonnon ja elottoman kallioperän välille. Oulun yliopiston arkeologian professori Vesa-Pekka Herva ja Helsingin yliopiston dosentti Antti Lahelma uutusteos Myyttinen pohjola haastaa tämän länsimaisen vastakkainasettelun perusteellisesti. Kirja vie lukijan matkalle aikaan, jona raja elävän ja elottoman välillä oli liukuva ja kalliolla oli oma sielunsa.

Teos perustuu kirjoittajien aiempaan kansainväliseen kirjaan (Northern Archaeology and Cosmology, 2020), ja se jäljittää pohjoisten kansojen maailmankuvan kehitystä aina kivikaudelta nykypäivään. Kiviharrastajan näkökulmasta kirjan mielenkiintoisinta antia on kuvaus siitä, miten muinaiset ihmiset kokivat itsensä osaksi ympäristöään ja sen kivikuntaa.

Materiaaleilla – kuten liuske kivellä, kvartsilta, punamullalla tai meripihkalla – ei ollut pelkästään käytännön arvoa materiaaleina, vaan niillä oli itsenäinen toimijuus ja henki. Kiven tai vuoren sisässä saattoi asua voimia, joiden kanssa ihmisen piti neuvotella ja elää sopusoinnussa. Kirja kuvaa elävästi, miten saamelaisessa ja itämerensuomalaisessa perinteessä tietyt kalliomuodot sekä lohkareet, seidat ja luolat nähtiin portteina tuonpuoleiseen tai itsessään tietoisina olentoina.

Teos ravistelee tehokkaasti myös käsitystä siitä, että pohjola olisi ollut eristetty ja pimeä peräpohjola. Kirjoittajat osoittavat, että pohjoiset kansat kävivät vilkasta kulttuurista ja aineellista vaihtoa eteläisten korkeakulttuurien kanssa.

Tämä heijastuu paitsi myyteissä (kuten yhteyksissä Apollon-myytteihin tai labyrintteihin), myös konkreettisessa materiaalivehdoissa. Esimerkiksi meripihkan ja tiettyjen harvinaisten kivilautujen matka halki Euroopan osoittaa, miten syvä ja maantieteellisesti laajaa kunnioitus maaperän ja kallioperän aarteita kohtaan on muinoin ollut.

Meripihka ja auringon palvonta

Kirjassa meripihka linkittyy vahvasti auringon palvontaan osana lukua ”Auringon kansa”. Tekstissä vedetään yllättäviä yhtäläisyyksiä pohjolan ja antiikin Välimeren kulttuurien välille. Meripihkan merkitystä peilataan suoraan kreikkalaiseen mytologiaan (kuten Apollo-jumalaan, aurinkovaunujen Faethon-myyttiin ja heliadien kyyneisiin, jotka muuttuivat meripihkaksi).

Meripihka nähtiin vangittuna auringonvalona tai taivaallisen valon ilmentymänä. Pohjoisessa, missä talven pimeys korosti auringon merkitystä, kullankeltaisella ja sähköistyvällä aineella oli poikkeuksellinen maaginen lataus.

Kivikauden ihmisen luontosuhde oli animistis-samanistinen, eli myös elottomina pidetyillä esineillä ja raaka-aineilla katsottiin olevan sielu tai elämän voima. Kirjan mukaan tavaroiden – kuten Itämeren alueelta Suomeen virranneen meripihkan – vaihto ei ollut pelkkää taloudellista hyödyn tavoittelua. Kaupankäynti oli rituaalista kommunikaatiota, jossa tehtiin sopimuksia ja luotiin suhteita elävän maailman, muiden yhteisöjen ja tuonpuoleisten voimien välille.

Kauppaverkostot osoittavat, ettei kivikauden Suomi tai pohjola ollut eristetty periferinen syrjäseutu. Meripihkakauppa oli osa vilkasta ja jatkuvaa kulttuurista vaihtoa, jonka myötä myyrit, ideat ja maailmankuvalliset ainekset liikkuvat pitkiä matkoja etelästä

Vesa-Pekka Herva & Antti Lahelma:
Myyttinen pohjola – Matka elävien ja elottomien olentojen maailmaan
(Suom. Timo Soukola,
309 sivua, Gaudeamus 2026)

pohjoiseen ja päinvastoin.

Kirjan luvuissa käsitellään tulen, maan ja olomuodon muutoksia. Meripihka (joka palaa helposti ja erittää tuoksuva savua) edusti elementtien kohtaamista ja muuttuvia olomuotoja. Koska rajat elävän ja elottoman välillä olivat liukuvat, meripihkaisten korujen tai amulettien kantaminen ei ollut vain esteettinen valinta. Ne toimivat rituaalisina välineinä, jotka suojasivat kantajaansa tai auttoivat samaaneja ja metsästäjiä liikkumaan eri maailmojen ja olomuotojen välillä.

Kalliomaalaukset porttina tuonpuoleiseen

Kirjassa kalliomaalaukset eivät ole vain passiivista taidetta, vaan ne nähdään osana elävää vuorovaikutusta ympäristön kanssa. Teoksen kirjoittajien keskeiset selitysmallit kalliomaalauksille ovat animistisen luontouskon mukaisia.

Kirjassa kuvataan, kuinka kivikauden uskomuksissa rajat elävien ja elottomien olioiden välillä olivat liukuvat. Maalauksen hirvi- ja ihmishahmot ilmentävät käsitystä, jossa metsästäjä voi muuttua saaliikseen tai sulautua osaksi ympäröivää luontoa.

Maalaukset voivat myös kytkeytyä rituaaleihin, joissa samaani matkaa tuonpuoleiseen – esimerkiksi ratsastuksen hirvellä vettä pitkin. Kuvat ovat voineet toimia dokumentaationa tai välineinä näissä henkimaailman mat-

koissa. Koska kivikauden ihmisille kaikki ympäristön elementit (kuten kivet, kalliot, puut ja eläimet) olivat tietoisia ja eläviä olentoja, kalliomaalaukset toimivat kommunikaation välineenä. Maalauksen tekeminen pystysuoriin, veteen rajoittuviin kallioseinämiin oli tapa keskustella kallon ja paikan henkien kanssa, pyytää pyyntionnea tai tehdä sopimuksia ja vaihtokauppoja luonnon mahtien kanssa.

Kirjan toinen kirjoittaja, Antti Lahelma, on myös aiemmissa tutkimuksissaan korostanut, että pystysuora kallioseinä toimi konkreettisenä ja rituaalisena rajapintana – porttina tai kalvona – tämänpuoleisen maailman ja kallon sisässä olevan tuonpuoleisen välillä. Maalaukset tehtiin näihin siirtymäpaikkoihin, usein vesistöjen äärelle, jotka itsessään symboloivat kulkureittejä eri maailmojen välillä.

Kiviharrastajille suositeltava

Myyttinen pohjola on sujuvasti kirjoitettu ja erinomaisesti suomennettu tietokirja. Vaikka kyseessä on vankkaan tieteelliseen arkeologiaan nojaava teos, se on helposti lähestyttävä ja herättää runsaasti ajatuksia.

Kirja oli minulle myönteinen yllä-

tys. Vaikka kivien henkisyydestä kertominen aluksi vaikuttaa New Age -tyyliseltä tarinoinnilta, niin kummin-kin taustalla on lähes kaikessa uskottava arkeologinen tutkimusote. Kirjoittajat olen oppinut tuntemaan vuosia sitten kalliomaalauksen ja kivikautisten kvartsilouhosten selvittelyjen myötä.

Kiviharrastajalle kirja antaa arkeologisen ulottuvuuden maastoretkille. Kun seuraavan kerran poimii kvartsiteen, liuskekiven tai oudon rantakiven, niin Myyttisen pohjolan lukemisen jälkeen et voi olla miettimättä: mitä tämä kivi olisi voinut merkitä löytäjälleen viisituhatta vuotta sitten?

Kari Kinnunen

Astuvansalmen kalliomaalauksen juurelta veden alta on löydetty meripihkasta tehtyjä ihmis- ja eläinaiheisia idoleita, todennäköisesti uhrilahjoja. Niiden on tulkittu esittävän jumalhahmoja. Idoleille on annettu nimet Akka, Poika ja Karhu. Kansallismuseon näyttely vuonna 2017. Kuva: Kari Kinnunen

Uutuuskirja 29,50 €
Arskan ja Lemmenjokikorujen tarina hieno ja monipuolinen kuvitus

Hippukulta OY

Myymme aitoja Lapin kultahippuja,
Aarne Alhosen Lemmenjokikoruja sekä lappikirjallisuutta.
Ostamme vanhoja kultakoruja sekä – hippuja – TARJOA

www.hippukulta.fi
Puh 040 545 4833
Raimo.niemela@hippukulta.fi
KERAVA

Arskan
käsityön taidonnäyte
Granaatti Kääty
Lappi-kaulaketju
Lemmenjoen kultaa

JANNE KYLLIÖ KYSYY

Outo kivi. Mikähän mahtaa olla kyseessä?

Kivi löytyi myrskyssä kaatuneen ison, noin 80-vuotiaan puun juurakon alta Eräjärveltä. Uurteet noin sormen levyisiä.

KINNUSEN KARI VASTAA

Janne löysi kiinnostavan lohकारeen. Onnittelut!

Uurteet eivät ole jäätikön liikuntojen tekosia. Lohकारe on kalkkipitoinen liuskekivi, jonka pinnasta on rapautunut osa kivistä uurremaisiksi syvänteiksi. Nuo piirteet kertovat kiven geologisesta historiasta. Kilometrien syvyudessa tapahtuneen kiviaineksen muokautumisen jäljet ovat korostuneet lohकारeen rapautumisessa jääkauden jälkeen.

Sama kivi kahdesta eri suunnasta kuvattuna.

Taidetta ja tiedettä siis tässä Eräjärven liuskelohकारeessa. Kiinassa ja Japanissa tuollaisia kiviä on kerätty luon-

nonveistoksina kivipuutarhoihin. Meilläkin näin voitaisiin tehdä vaikka puutarhakiviksi.

RAIMO HEIKKINEN KYSYY

Löysin oudon puunnäköisen kiven Pajakkakosken möljljältä Kuhmosta 19.4.2026. Kivi löytyi oheisessa kuvassa taustalla näkyvän sillan alta, sen vasemmalta rannalta.

Kivi painaa 920 grammaa ja sen ominaispaino on noin 2,5 grammaa kuutiosenttimetriltä. Pinta on täynnä välkehtivää glitteriä tai varmaankin kvartsikiteitä, koska välkehtii valossa voimakkaasti.

Koskettaessa tuntuu liukkaalta, öljyiseltä ja vahamaiselta. Muistuttaa enemmän puuta kuin kiveä. Kun upottaa veteen niin alkaa kuplia eli on ilmeisesti vähän huokoinen. Kauttaaltaan kaarnan ja puunsyiden peitossa ympäri kiven. Lisäksi kosteus ja kylmyys aiheuttavat "homemaista" kasvua ala- ja yläpinnalla, joka kuivassa sisällä haihtuu, mutta palaa nopeasti kylmässä ja kosteassa takaisin.

Sisus on tumman, punertavan suklaanruskea ja ulkopinta harmaanvihreän valkoinen, tuntuu "elävän" ulkoympäristön mukaan. Piitä mitattu käsi-XRF:llä noin 70 prosenttia, loput rautaa, alumiinia, mangaania, titaniumia, nikkeliäkin hieman.

Kivistä sabattu siivu.

KARI VASTAA

Hyvä Raimo, kiitos sahauksesta ja lähettämästäsi hyvistä kuvista. Ikävä kyllä ei ole kivettynyttä puuta.

Kuvien perusteella lohkarie olisi liusketta, ilmeisesti sekä kiillettä että amfibolia sisältävää. Kiven pinnan viivamaiset ja kuppimaiset piirteet näyttävät aiheutuneen kallioperän liikunnoista metamorfoosin yhteydessä.

Parhain terveisin Kari

RIINA KESTILÄ KYSY

En tiedä onko tämä oikea väylä kysyä meripihkasta, mutta löysin osoitteen netistä ja ajattelin kokeilla.

Olen saanut aikanaan (noin 30 vuotta sitten) meripihkan lohkarieita, noin kämmenen kokoisia paloja. Minulla ei itselläni ole tietoa ja taitoa arvioida pihkaa ja sen laatua. Saako teidän kauttanne vinkkiä, mistä lähtisin apuja hakemaan.

KARI VASTAA

Helpoin ja nopein tapa tunnistaa aito meripihka kotiololoissa on kellutustesti suolavedessä. Aito meripihka kelluu, kun taas useimmat muoviset ja lasiset väärennökset uppoavat pohjaan.

Näin testaat meripihkan aitouden:

1. Suolavesitesti (kelluvuus) on turvallisin menetelmä, joka ei vahingoita testattavaa esinettä. Lisää lasilliseen lämmintä vettä 3–4 ruokalusikallista ruokasuolaa ja sekoita, kunnes suola on liuennut. Laita kappale veteen.

Testin tulos: Aito meripihka kelluu pinnalla tai jää veteen leijumaan. Muovi, lasi ja useimmat synteettiset jäljitelmät uppoavat pohjaan. Huuhtelee kappale testin jälkeen makealla vedellä.

2. Hankaustesti (staattinen sähkö). Meripihkalla on kyky muodostaa staattista sähköä, kun sitä hangataan. Hankaava voimakkaasti kappaleella villakanakaaseen, silkkiin tai omaan hihaasi 20–30 sekunnin ajan. Kokeile vetovoimaa: vie kappale heti pienten, keveiden

den paperinpalasten, pölyn tai hiusten lähelle.

Tulos: Aito meripihka vetää puoleensa paperinpaloja magneetin tavoin. Muovi ei yleensä reagoi näin voimakkaasti, ja lasi ei lainkaan.

3. Tuoksutesti (lämpö). Aito meripihka on muinaista fossiilista puun pihkaa, ja lämmitettäessä se tuoksuu. Kuumenna metallisen neulan kärki punaherkkiseksi esimerkiksi kynttilän liekillä. Paina neulan kärki testattavaan esineeseen huomaamattomaan kohtaan (esimerkiksi riipuksen taustapuolelle tai reiän reunaan).

Tulos: Aito meripihka erittää mäntyistä, makeaa ja hivenen suitsukemaista pihkan tuoksua, ja neula uppoaa siihen vain hieman. Jos kyseessä on muovi, haju on pistävä, kemiallinen tai palaneen muovin tyyppinen, ja neula su-lattaa materiaalia helposti.

4. Optiset ja muut ominaisuudet. Kosketus: aito meripihka tuntuu kädessä suhteellisen lämpimältä ja kevyeltä. Lasi tuntuu kylmältä ja painavalta. UV-valo: jos omistat UV-lampun, aito meripihka fluoresoi UV-valossa ja loistaa yleensä vihertävänä, kellertävänä tai sinertävänä.

VIERAITA USASTA

Huhtikuussa North Granbystä, Connecticutista otti Annukka Ritalahti kotisivujemme kautta sähköpostitse yhteyttä kertoen, että hän on puolisonsa Mark Gottliebin kanssa tulossa huhtikuun lopulla Suomeen tapaamaan tyttärtään. Markin toivomus oli, että hän pääsisi meidän kivikerholaisten mukana käymään Viitaniemen louhoksella jonain päivänä heidän Suomen-vierailunsa aikana. Päätimme kivikerhon Viitanie-

mi-päiväksi Markille otollisen lauantain 25. huhtikuuta. Auto täyteen porukkaa ja Mark kyytiin Tampereen rautatieasemalta.

Suomen kieltä Mark ei puhu lainkaan. Oli hienoa että sain houkuteltua jäsenemme Joel Dyerin Sauvosta tulemaan mukaan Viitaniemi-päivään. Joel kun on Kanadassa syntynyt, häneltä äidinkielellään englannilla geologinenkin terminologia soljui Markin kanssa kuin vettä vaan. Mark on syntynyt Manhattanilla ja asunut New York Ci-

tyn liepeillä kunnes meni yliopistoon Connecticutin osavaltioon. Elämäntyönsä hän teki omassa yrityksessään toimien asiantuntijana ympäristön ja maaperän saastuneisuuden tutkimuksessa ja puhdistuksessa. Nyt hän on eläkkeellä. Kiviharrastus on hänelle tärkeä.

Viitaniemessä kivien etsimisen lomassa turinoitiin nuotion ääressä ja grillailtiin makkaraa. Nuotiopuut toi autonsa takakontissa Etelä-Pohjanmaalta jäsenemme Huolmanin Ida.

Mark Gottlieb (oik.) ja Joel Dyer tutkivat onko Markin näytteessä väyryneniittiä. Tuo kaivuri ei ollut meikäläisten retkeä varten paikalle tilattu. Litium-tutkimuksia siellä tehdään, mutta kiviharrastajilla on lupa edelleen käydä keräilemässä kiviä.

Pauli löysi kuvanveistoonsa mahdollisesti soveltuvan kivenkappaleen.

Viitaniemessä oli samaan aikaan myös ryhmä metallinetsijöitä. Joonas Hellevaaran Noki-koiralle Viitaniemen louhos on tuttu paikka.

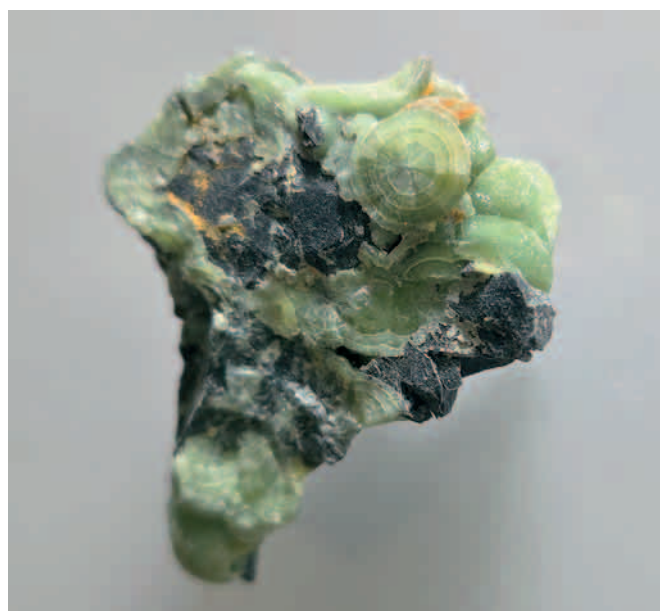
Minä otin kotoa mukaan teleskooppivartisia makkaratikkuja, joita riitti käyttöön muillekin. Markilla oli meille tuomisiksi muutamia kivinäytteitä prehniitistä ja wavelliitista. Hän sai meiltä muistoksi Tampereen Kivikerhon lippiksen. Oli mukava huhtikuinen Viitaniemi-päivä, tosin keli oli hie-
man vilpoisa. Onneksi Mark oli osannut varustautua villapaidalla ja villapi-
polla.

Retken jälkeisenä aamuna Annukka kiitteli, että ”Mark oli super mielis-

sään ja iloinen niin retkestä kuin uusista kiviharrastajatuttavuuksistakin”. Annukka kertoi, että hän on viimeiset kymmenen vuotta yrittänyt saada yhteyttä eri kivikerhoihin Suomessa, mutta minä olin ensimmäinen joka vastasin hänen sähköpostiinsa.

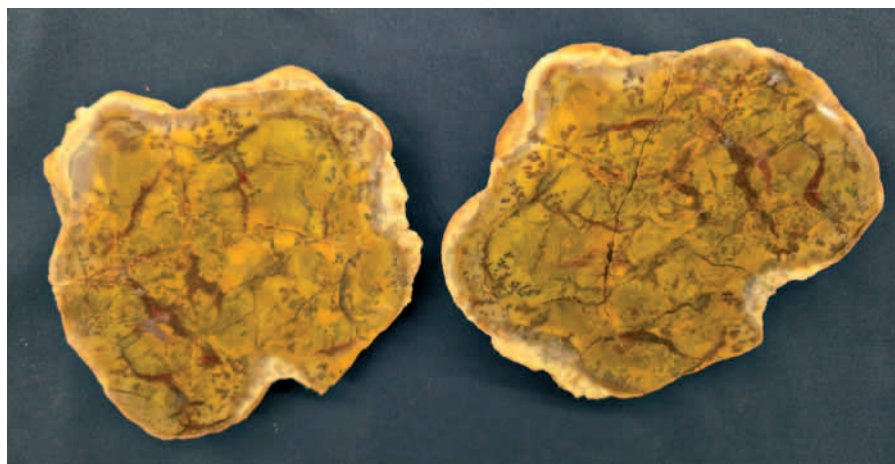
Sanoi vielä että ”nyt Mark toivoo, että vien hänet ostamaan kokoon taituvia makkaratikkuja!” Ilmeisesti heillä pään ei sellaisia tunnetta. Kerroin minkälaisista kaupoista niitä kannattaa etsiä.

Mark Gottliebin kiviharrastajille tuliaisina tuomat kivinäytteet Prehniitti (vas.), O&G Quarry, Southbury, Connecticut, USA sekä Wavelliitti, Mauldin Mountain, Montgomery County, Arkansas. Kivet leveimmältä kohdaltaan 4 cm.

Maritta ja Rick Dalrymple vieraisilla kivipajalla Tampereella. Muun muassa puolikas Kangasalan pallokiveä lähti heidän matkaansa.

Koproliittia, samasta "kakkakokkareesta" halkaistujen ja kiillotettujen palojen leveys noin 13 cm. Henry Mountains, Utah, USA, Rick & Maritta Dalrymple.

Topaasisykerö, 2 cm, Thomas Range, Utah, USA.

Lisää amerikkalaisia vieraita

Kuukauden kuluttua tuli uusi yhteydenotto, tällä kertaa Utahista Maritta Dalrympleltä:

"Hei Tampereen rock-klubin jäsenet! Löysin ryhmänne sivun, ja vaikuttaa siltä, että olette aktiivinen ja eloisa yhteisö. Mieheni on kivien/mineraalien/fossiilien keräilijä ja haluaisi tuoda teille kiviä ja mineraaleja kotiosavaltioistamme Utahista lahjaksi ja vaihtokaupattavaksi."

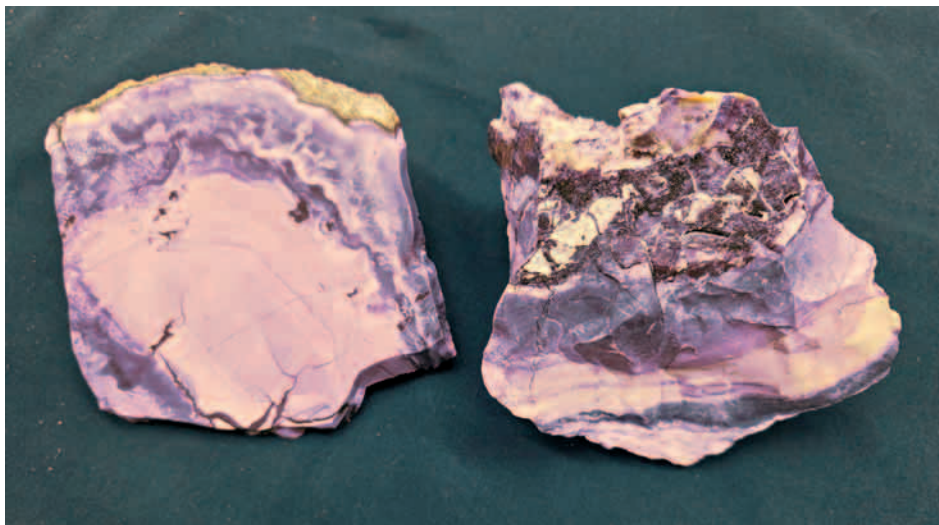
Maritta kertoi että ovat perheensä kanssa Suomessa runsaan viikon ajan kesäkuun puolivälistä alkaen ja odottavat innolla tapaamistamme muiden kivi- ja mineraaliharrastajien kanssa.

Sovittiin tapaaminen 17. kesäkuuta kivipajalla, jolloin meillä oli normaali pajapäivä ja kiviharrastajia paikalla. Edellisinä päivinä Dalrymplet olivat käyneet jo muun muassa Ylämaalla spektroliittia etsimässä, Viitaniemen louhoksella ja Vapriikin kivimuseossa. Tampereelta he jatkoivat matkaa Lappiin, ametistikaivokselle. Viimeisenä iltana ennen kotiinpaluuta he kävivät Joel Dyerin luona Sauvon mökillä. Joel kertoo siitä omassa jutussaan.

Maritta tässäkin perheessä on ainoa, joka tosin hieman murtaen puhuu suomea. Kertoi isoäitinsä olleen syntyisin Kouvolaan. Heti pajalle tultuaan ja kahvihuoneeseen astuttuaan Rick havaitsi esillä olleen kivikerhomme

*Variskiitti, 2 cm. Lucin, Utah. USA.
Rick & Maritta Dalrymple.*

Tiffany-jaspis, siivujen leveys 13 cm. Utah, USA.

lippiksen, sanoi että tuon hän haluaa. Se hänelle annettiin ja löysi heti paikansa. Maritta ei ollut lippisihmisiä. He viihtyivät pajallamme iltayhdeksään asti.

Rickillä oli meille tuomisina erikoisuuksia Utahista: muun muassa topaasikiteitä, koproliittia (dinosauruksen kakkaa), variskiittia ja tiffany-kiveä. Meiltä hän toivoi ja sai vaihtokauppana muun muassa väyryneniittia, Erä-

järven topaasikiteen, Outokummun uvaroviittia, Kangasalan pallokiveä ja ramsayiittia (lorenzeniitti) Kuolan niemimaalta.

Oli hauska esitellä Maritalle ja Rickille muun muassa radioaktiivisia kiviämme, joita sitten säteilymittarilla tutkittiin sekä katseltiin uv-valolla muun muassa rubiinin ja uraanikivien fluoresenssia. Rick mielusti olisi ottanut mukaansa jotain meidän säteilevis-

tä kivenäytteistämme, mutta lentokentälle ne olisivat jääneet. Jukka otti toivomuksestani kotoaan amerikkalaisia varten kahvipöytään näytille valmistamansa Bon appetit -kiviaterian, ”juustoineen” ja ”metvursteineen”. Niiden näkemisessä amerikkalaisilla riitti ”pureskelemistä”. Rick ja Maritta toivat meille raikkaan tuulahduksen Atlantin takaa. □

Omanlaisensa kivikesä

Teksti: Joel Dyer

Tämä kivikesä on ainakin itselläni ollut monella tapaa erilainen kuin monet aiemmat. Kuten Mineralian muistakin jutuista selviää, on meillä kotimaisilla – jos sellaiseksi meikäläistäkin voi kutsua – harrastajilla ollut harvinaisesti jopa kahdet vieraat USA:sta.

Ensin tuli keväällä äkkilähtö Viitaniemeen, jossa suomalaisen lasitaiteilijan kanssa naimisissa oleva Connecticutissa asuva Mark Gottlieb oli halunnut käydä. Liisa houkutteli minut tulemaan sinne, kun kerran englanniksi osaisin sujuvasti jutella kiviasioista Markin kanssa. Oli mukava reissu ja

kiva jutella äidinkielelläni toisen pohjoisamerikkalaisen kanssa. Emme me kaikki kanadalaiset – varsinkaan kivi ihmiset – USA:laisten vihamiehiä ole, oli USA:n sen hetkinen poliittinen ja ekonominen linjaus mikä tahansa.

Mark oli kysynyt etukäteen mitä hän voisi tuoda tuliaiseksi, ja fosfaatteja kun tykkään tutkiskella, analysoida ja preparoidakin välillä, niin pari hyvää jenkinäytettä sain Markilta tuliaiseksi. Hänelle puolestaan lahjoitin joitakin tyypillisiä suomalaisia mineraalinäytteitä.

Juhannuksen jälkeen puolestaan ajeli utahilainen pariskunta Rick ja Maritta Dalrymple Sauvon mökille He-

sasta. Marittan isoäiti on syntynyt Suomessa ja käsittääkseni hän on itsekin asunut joskus lyhyen aikaa Suomessa, vaikkun tiedä paljonko suomenkieltä hän osaa. Sovin Liisan kanssa että haastattelisin pariskuntaa ja ottaisin kuvia heidän käynnistään, mutta kun he saapuivatkin vasta klo 18 jälkeen illalla ja meillä oli kiire ruveta ruokaa laittelemaan, unohdin koko asian. Toki juttellessamme tuli esille joitakin faktoja joita tässä voisi mainita.

Rick Dalrympella oli ennen kiinteistöalalle siirtymistään kivi- ja koruliike Salt Lake Cityssä noin 25 vuoden ajan. Hän oli tottunut myymään monenlaisia sekä hankkimaan kiviä eri puolilta

Hiotusta fosfaattinoduulista sahaamani viipale. Näytteen leveys noin 6 cm. Little Green Monster Mine, Utah, USA. Luultavasti kaivettu mainitusta pikkulouhoksesta vuosien 1937–1940 välillä. Näyte sisältää useita harvinaisia fosfaatteja. Kuva: Joel Dyer

maailmaa. Pariskunta oli ehtinyt käymään hämmästyttävän monessa kivi-paikassa Ruotsissa ja Suomessa parin tai kolmen viikon vierailunsa aikana. Rick toi minulle hienon, suorastaan taiteellisen näköisen hiotun fosfaattinodulin puolikkaan Utahista. Sen lisäksi että näytteessä oli mielenkiintoisia, kauniita kuvioita, sisälsi näyte useita harvinaisia fosfaatteja. Rickille ja Maritalle lahjoitin joitakin osin harvinaisiakin mineraaleja, kuten muun muassa tapioliittia Ilkka Mikkolan jäämistöstä.

Erityisesti Utahin osavaltiossa, joka käsittää reilu 60 prosenttia Suomen pinta-alasta, on suuri määrä luonnonvaroja sekä erilaisia mineraaleja. Kaikkiaan 892 erilaista mineraalia on siellä tunnistettu, ja näistä peräti 141 on tyyppimineraaleja, eli siellä ensimmäisenä maailmassa tunnistettuja ja kuvailtuja mineraaleja. Vastaavasti Suomesta on tällä hetkellä kirjattu 729 eri mineraalia, joista tyyppimineraaleja on 39 kpl.

Connecticut on puolestaan pieni osavaltio, pinta-alaltaan alle 5 prosenttia Suomen vastaavasta. Sieltäkin kuitenkin löytyy jopa 371 mineraalilajia, niistä 14 on tyyppimineraaleja.

Ylipäättään voisi sanoa, että USA:n osavaltioiden geologia on hyvin paljon vaihtelevampaa kuin Suomen vastaava. Erityisesti kivilajien ikähaarukka on huomattavan paljon laajempi kuin täällä Pohjolan perukoilla. Suomessa muun muassa jääkaudet ja vuorijonon nousut ja tuhot veivät mennessään suuren määrän mielenkiintoisia kivilajeja, mineraaleja ja fossiileistakin miltei kaikki. Toisaalta, Suomessa on erilaisia luonnonvaroja, jollaisia monessa muussa Euroopan maassa ei juuri ole.

Päätoimittajamme Kari puolestaan muistutti minua, että muun muassa Kanadan kilvessä (Canadian Shield) Ontariossa on hyvin saman ikäistä ja samankaltaista geologiaa kuin Suomessa, samoin sieltä löytyy mannerjäätiköiden kuluttamia kallioita. Tuon kilven alueella, esimerkiksi Sudburyssa

(”Supperi”), on suuria malmivarantoja, joiden hyödyntämisessä suomalaisilla maahanmuuttaneilla mainereilla on ollut tärkeä roolinsa.

Tämä kivikausi oli siis erilaista, että olen saanut miltei päätökseen kivi-näytteideni pois lahjoittamisen, ulkomaita myöden. Lähinnä mini- tai mikronäytteistä on kyse, joten piti miettiä kenelle näytteet kelpaisivat ja missä niitä oikeasti arvostettaisiin. Nyt on mökkihöperöllä jäljellä vain kenkälaatikollinen referenssinäytteitä sekä joitakin vaihtuvia projektikiviä. Mökillä kun ei ylipäättään ole tarpeeksi säilytystiloja. Zen on viime vuosina opettanut luopumisen taitoa. Silti toiveena on että Tuorilasta pois muuttamisen myötä menettämäni tutkimustilojen tilalle saisin eläkkeellä täältä päin edes yhden huoneen, jossa puuhailla, säilyttää mikroskooppeja ja analyysilaitteeni turvallisesti ja järjestyksessä.

Hyvää loppukautta kaikille kiviin hurahtaneille sekä muille luonnonystävälle. □

MINERAALIMURSKKEILLA MAALAUSTA KOKKOLASSA

Kuva: Mari Mäenpää

Viime huhtikuussa Kokkolan luonnontieteellisessä museossa, Kiepissä, järjestettiin mineraalimurskeilla maalauskurssi. Opettajaksi minut kutsui museon intendentti Mari Mäenpää, joka itsekin osallistui kurssille. Oppilaita oli kaikkiaan kahdeksan. Vaikka kurssi oli vain yksipäiväinen, kaikki ehtivät päivän aikana saada mineraalimurskeilla maalaamisen tekniikan haltuunsa ja valmistaa yhden tai jopa kaksikin työtä. Ohessa muutamia heidän töitään.

Itse opiskelin mineraalimurskemaalausta aikoinaan Venäjällä, mistä silloin myös ostin erivärisiä ja -raekokoisia murskeita varastoon. Mutta mistä täydennystä kun murskevarastot ovat huvenneet. Rautamorttelilla toki voi murskata, mutta se on hidasta. Kivikerhomme pajaisäntä hankki jokin aika sitten pienen murskauskalteen. Ostin muun muassa Kokkolan kurssilaitosten tarpeisiin pajaisäntämme valmistamia ja seulomia murskeita.

Oli mukava käydä Kiepissä ja tavata innokkaita ja iloisia kurssilaisia. Kiitokset vielä Marille ja Kokkolan luonnontieteen museolle mahdollisuudesta majoittua heidän residenssissään.

Teksti ja kuvat: Liisa Hertell

Valokuvaaja Jukka Gröndahl on dokumentoinut kuviinsa Lemmenjoen kullankaivun alasajoa. Kuva on näyttelystä Inarin kirjastossa Ivalossa. Kuva: Kai J. Rantanen

Ivalossa järjestettiin Lemmenjoen konekaivun lopunajan valokuvanäyttely

Inarin kunnan pääkirjastossa Ivalossa avattiin Juhannuksen jälkeen Jukka Gröndahlin (s. 1958) valokuvista koostuva valokuvanäyttely. Gröndahl on tehnyt pitkän työuran lehtikuvaajana Savon Sanomissa ja Helsingin Sanomissa ja viettää nykyään eläkepäiviä Kuopiossa. Vuonna 1986 hän sai Valokuvataiteen valtionpalkinnon yhdessä Keijo Kansosen ja Matti Saanion kanssa.

Näyttelyssä esillä olevista Jukka Gröndahlin kuvista välittyy tunnelmia ammattimaisen kullankaivun Lemmenjoelta modernin ajan konekaivun alkuajoilta 1980-luvulta aina kaivosoi-keuksien lakkauttamiseen ja ammatin alasajoon 2020-luvun puolivälissä. Ensimmäisen kuvausmatkansa Lemmenjoen Miessijoelle hän teki talvella 1988, kun viimeiset Lemmenjoen kultaryntäyksen elinkautiset olivat vielä kultapuroilla. Viimeinen valokuvausmatka oli maaliskuussa 2025 koneellisen kullankaivun Lemmenjoella jo päätyttyä. Viimeisiä työkoneita oltiin siirtämässä pois kultapuroilta ajamalla niitä yli Martin Iiskon palo -tunturin.

Gröndahlin kuviin on tallentunut perinteisen lappilaisen ammatin ja kulttuuriperinteen ainutlaatuisen aikakauden loppuhistoria. Ihmiset, koneet, maisema ja työn jäljet osana kulta-alueen kulttuurihistoriaa – sekä hävityn lakiväännön päätteeksi työn jälkien maisemointi, alueiden ennallistaminen ja kaluston poiskuljetus pois kultapuroilta.

Näyttelyn avajaisissa Gröndahl totesi näyttelyn kuvien kertovan valokuvan voimasta. ”Dokumenttikuvalla on semmoinen tenho, että se tallentaa kuvaushetkeä vääjäämättömästi ja aika-
raa’allakin tavalla – ottaa sen hetken talteen sellaisenaan”, totesi Gröndahl kutsuvierasyleisölle.

Valokuvanäyttelyn järjestäjän Lapin

Kullankaivajain Liiton puheenjohtaja Antti Peronius totesikin näyttelyn avajaisissa näyttelyn olevan liiton lahja 150-vuotisjuhliiaan viettävälle Inarin kunnalle ja kuntalaisille. Lahjasta kiittäneet Inarin kunnanjohtaja Tommi Kasurinen sekä kunnanvaltuuston puheenjohtaja Jari Huotari totesivat yhteen ääneen jo kymmenkunta vuotta

Lapin Kullankaivajain Liiton puheenjohtaja Antti Peronius valokuvanäyttelyn avajaisissa. Kuva: Tytti Becker

ennen Inarin kunnan perustamista alkaneen Lapin kullankaivuperinteen kuuluvan Inarin kulttuuriin ja historiaan.

Näyttely pidettiin juhannuksen jälkeisestä viikosta heinäkuun lopulle Inarin pääkirjastossa Ivalossa. Sieltä näyttely siirtyy Tankavaaran Kultamuseoon, ollen siellä esillä kesäkuun alkupuolelle 2027 asti.

Jukka Gröndahlin tunnelmia näyttelystä:

”Saavuin näyttelykuvien kanssa Ivaloon maanantaina 22. päivä kesäkuuta. Seuraavana aamuna menimme Ivalossa asuvan setäni Antti Gröndahlin kanssa Ivalon kirjastolle. Ilman kirjastonhoitaja Arja Kuisman ja setäni apua en olisi saanut ripustusta valmiiksi ennen avajaisia. Koko tiistaipäivä siihen menikin.

”Sitten koitti avajaispäivä ja sen mukana jännitys siitä, tulisiko avajaisiin itseni lisäksi muita. Turhaan tuota

Lapin Kullankaivajain Liitto painatti Jukka Gröndahlin valokuvista puolitoistavuotiskalenterin, joka alkaa heinäkuusta 2026 ja päättyy vuoteen 2027. Kalenteria myydään muun muassa Tankavaaran Kultamuseossa. Kuva: Liisa Hertell

jännitin, sillä Lapin Kullankaivajain Liiton väen keskuudessa sana oli kiertänyt. Erityisen onnellinen olin, kun Sirkka ja Kari Merenluoto tulivat paikalle. Minulle he ovat kunniavieraita, koska niin moni näyttelykuva on otettu heidän kaivospiirissä Puskuojalla.

Avajaisissa paikalla oli myös konekaivulegenda Raimo Kanamäki ja monia muita.

”Puheiden ja kiitosten jälkeen oli aika kierrellä näyttelyssä, joka heinäkuun jälkeen siirtyy Ivalon kirjastosta Tankavaaraan Kultamuseon tiloihin.”

Isomushippu avasi kultakesän 2026

Kultakesä 2026 alkoi lupaavasti, kun Palsinojalta löytyi 48,23 gramman painoinen isomushippu. Puolikuun muotoinen kaunis hippu sai nimekseen Luna. Löytäjät ovat kymmeniä vuosi kultaa kaivaneet Siru ja Antti Leppänen sekä Kirsti Ahola Keski-Suomen Karstulasta. Antin edellinen isomus löytyi vuonna 2009 ja sen painoi muutaman gramman vähemmän.

Palsinoja on viime vuosina antanut useita isomuksia hippulistalle, jossa Luna on kaikkiaan 159 ison hipun luettelossa nyt sijalla 71. Kärkisijoja listalla pitävät sitkeästi Evert Kiviniemi 392 gramman hipullaan 1935 ja Aleks Kiviniemi 385,36 grammaisella hipulla 1910. Ne löytyivät perinteisellä lapio-kaivulla, seuraavina tulevat konekaivulla vuosituuhannen vaihteen molemmin puoli löydetty noin sata grammaa kevyemmät kultakimpaleet. Lunakin löytyi konekaivun avulla.

Lapin Kullankaivajain Liiton puheenjohtaja Antti Peroniuksen mukaan löytö kertoo, että kannatti kamppailla:

Liki 50-grammainen Luna-hippu löytyi 29.6.2026 Palsinojalta. Löytäjät: Siru ja Antti Leppänen sekä Kirsti Ahola. Kuva: Lapin Kullankaivajain Liitto ry

”Oikeudelliset väännöt eivät ole erityisen halpoja, mutta kaikilla kultamailla ja kaikkina aikoina ne ovat olleet kultakaivussa läsnä. Jos ei ole valmis taistelemaan oikeuksiensa puolesta, ei kannata edes aloittaa kullankaivua.”

Löydetty hippu on erityisen kaunis, korukäyttöönkin sellaisenaan sopiva.

Hipun raakakullan arvo on vajaat 6 000 euroa, mutta todennäköinen myyntiarvo on vähintään 15 000 euroa. Lapin isojen kultahippujen kauppahinnat ovat olleet maailmanmarkkinahintaa huomattavasti korkeammat koro- ja keräilyarvon ansiosta, arvioi Antti hipun arvoa.

Seppo J. Partanen

*Timo Pyhälä:
Alkumuna,
lepidoliitti,
46 cm, 72 kg,
2005.*

Timo Pyhälän kivenveistotaidetta Maaemon syli -näyttelyssä

Teksti ja kuvat: Liisa Hertell

Kivenveistotaidetta on esillä nykyisin melko harvoin. Kivet ovat painavia ja varsinkin suurten teosten työstäminen käy voimille ja ottaa aikansa. Toukokuussa Helsingissä kousmatkalta rautatieasemalle kävellessäni huomasin Annankadulla Ars Longa -gallerian ikkunassa suuren kivimunan. Pysähdyin katsomaan. Galleria oli vielä avoinna, joten menin sisään.

Kiviveistoksia oli galleriassa esillä peräti 26 kappaletta. Ne ovat helsinkiläisen kuvanveistäjä Timo Pyhälän valmistamia. Näyteikkunassa huomioni kiinnittänyt ”Alkumuna” on lepidoliittia ja sillä on painoa 72 kiloa. Suurin osa esillä olleista veistoksista on Pyhälän 2010-luvulla valmistamia,

mutta seitsemän teosta on tältä vuodelta ja muutama vuodelta 2005.

Maaemon syli -näyttely oli avoinna tämän vuoden huhtikuun lopulta toukokuun loppupuolelle. Pyhälän veistosten lisäksi näyttelyssä oli hänen puolisonsa, kuvataiteilija Eija Pokkisen maalauksia. Innoituksen maalauksiinsa Eija on saanut puolisonsa veistoksista. Kaikki esillä olleet maalaukset ovat tänä vuonna valmistuneita.

Timo Pokkisen veistokset ovat kotimaista kiveä. Kivimateriaalin hän on pääasiassa kerännyt itse eri puolilta Suomea. Veistotyön Timo on tehnyt paljolti Tattarisuon kivi-veistämöllä, joka oli kuvanveistäjien hallinnoima paikka, mutta nyttemmin lopetettu.

Kiviveistokset: Suuri äiti (vasemmalla) kvartsiittimarmori, amfiboli, 49 cm, 12 kg, 2026 ja Läheisyys, 23 cm, 2 kg, 2013.

Timo Pyhälän kiviveistokset vasemmalta lukien:

- *Leidi H.* Marmori, amfiboliitti, diabaasi, 5 kg, 36 cm, 2011.
- *Kehto.* Marmori, amfiboliitti, 05, kg, 6 cm, 2012.
- *Nefer Nefer.* Kromidiopsidi, spektroliitti, 7 kg, 34 cm, 2014.
- *Punahilkka.* Vuosaaren marmori, 100 g, 14 cm, 2014.

Eija Pokkisen akryyllimaalaukset vasemmalta:

- *Kesyetty.* 60 x 30 cm, 2026.
- *Leijuva.* 100 x 100 cm, 2026.
- *Kesyttämätön.* 60 x 30 cm, 2026.

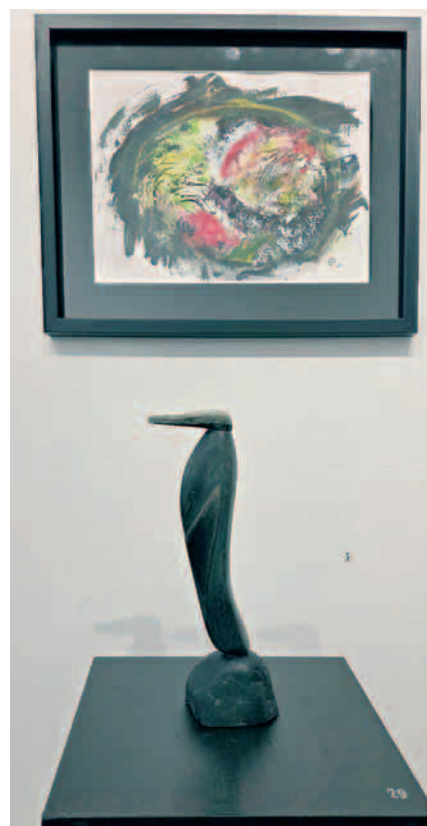
Timo Pyhälän veistokset vasemmalta: ● Pohjanneito (ent. Nefertiti), marmori, 28 cm, 4 kg, 2026. ● Horuksen silmä, jaloserpentiinimarmori, 12 cm, 2 kg, 2026. ● Moby-dick, 9 cm, 2007. Eija Pokkisen maalaus: Turva, akryyli kankaalle, 50 x 50 cm, 2026.

Timo Pyhälän Linnunt vuodelta 2025: vasemmallalla Ghloe, marmori, piikivi, diabaasi, 24 cm, 1 kg. Cleo, amfiboliitti, turmaliini, lehtikulta, diabaasi, 26 cm, 1,5 kg. Eija Pokkisen maalaus: Suunnan muutos, akryyli paperille, 2026.

*Timo Pyhälä:
Oraakkeli,
dioriitti, diabaasi,
33 cm, 1,5 kg,
2026.*

Timo Pyhälä: Lintu, tuffiitti, marmori, diabaasi 30 cm, 1 kg, 2026. Eija Pokkinen: Elonketju, akryylli paperille, 2026.

Kiviä pengottiin toukokuussa Kangasalla

Sunnuntaina 31.5.2026 järjestettiin perinteinen kivien penkopäivä kivikerron varastolla. Kävijöitä oli lähemmäs 30, joten vipinää riitti ja kiviä pyöriteltiin hartiavoimin.

Vipinää riitti myös kivilaatikoissa, joista yhteen muurahaiset olivat kevään aikana ehtineet rakentaa pesänsä. Muurahaiset olivat tällä kertaa tykättyneet erityisesti spektroliittiin ja tuntuivatkin vartioivan niitä hienoinpina speku-yksilöitä. Eivätpä murkut kuitenkaan menoa haitanneet, vartioimattomia laatikoita riitti penkojille yllin kyllin.

Tarjolla oli myös kivennäisvettä ja makkaraa, kiitos Maijan ja grillimestari Martin. Näille tuli tarvetta auringon porottaessa lähes pilvettömältä taivaal-

Kuva: Anna-Maija Rae

ta tyynenä kesäpäivänä.

Pajamestari Jukka oli tuonut näytille suurien kivien halkomiseen tarvittavia välineitä, kuten iskuporakoneen, kiiloja ja lekavasaran eli moskan. Erityisesti Oriveden kultamalmikimpaleet pieneni-
vät mukavasti mutta kovaan jaspisbrek-
siaan ei pora lommaa enempää tehnyt.

Penkojat haalivat laatikoista huokeaan hintaan niin ruusukvartsia, turmaliineja, kultamalmia, kuin spektroliittiäkin. Myös Kangasalan harvinainen pallokivi teki kauppaansa.

Hikisinä, tyytyväisinä ja autojen iskunvaimentimet pohjassa poistuivat penkojat koteihinsa saalistaan ihastelemaan. Penkopäivä oli onnistunut!

Akseli Palén

Aurinkoinen kesäpäivä suosi penkojaisväkeä. Kuva: Anna-Maija Rae

Seuraava penkopäivä on lauantaina 5. syyskuussa 2026

Heinäkuun alkupuolella kivikerholle ostettiin edesmenneen keräilijän perikunnalta kuorma-autollinen kiviä. Seuraava kivien penkopäivä järjestetään Kangasalan varastolla 5.9.-26 klo 11 alkaen.

Tervetuloa tekemään hienoja kivilöytöjä edulliseen hintaan.
Makkaraa grillataan ja vietetään mukavaa yhdessäoloa.

Kivikerholle on hankittu kuorma-autollinen lisää kiviä myyntiin. Kuva: Liisa Hertell

